

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

7. Quo ordine hæ consausæ restituere debent.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

De Custodibus se abscondentibus, quod facilius delinquentes deprehendant, dixi lib. 5. c. 1. §. 4. n. 2. & 3.

§. VII. Quo ordine ha. Concausa restituere debent?

1. **P**racipua difficultas ea hic est, ut videatur, cui nam ex his concausis incumbat restituere primo loco; in cuius defectum deinde concausa alia succedat. Id ita breviter statuo.

Si plures fuerint causa eiusdem rationis, & ita, ut aequè teneantur restituere, restituere debent pro rata. Verbi gratia, si sunt duo exequutores, qui intulerunt proximo damnum decem aureorum, debet quisque quinque restituere. Quod si unus nolit, vel non possit: certe quia uterque tenetur in solidum, succedit secundus ad obligationem restituendi totum, id est, in dicto exemplo decem; Cui tamen secundo debet alius refarcire suam partem, seu ratam, quam debebat.

2. Tunc autem plures aequè tenentur, quando aequalem influxum habuerunt in totum damnum, id, quod tamen §. sequenti clariùs explicabitur. Nam si unus sine communicatione cum aliis fuisset causa solum partis damni, ad partem tantum suam restituendam obligati, nimis est clarum.

Si verò non omnes fuerint causa eiusdem rationis, unus enim fuit, verbi gratia, exequutor, alter palpans, unus iubens, alter rei ablatae custos: erit maxime distinguendum; id, quod tribus dictis explicabo.

3. Aio primò, si res aliena, vel ejus pretium, vel pars extat apud aliquem, rursus, ab aliquo res mala fide consumpta est, ij debent primo: ceteri in horum defectu, qui ceteri ab eo, apud quem res extat, vel à quo mala fide consumpta est, refarciri debent. Ita Vasq. de restit. cap. 9. §. 1. dub. 3. n. 44. & §. 53. Mol. d. 737. n. 2. Excipe, nisi de mandato alterius damnum aliquis dederit, & in primum rem alienam acceperit; nam tunc mandans etiam ante hunc tenetur restituere, quia tunc ipse est causa principalis damni, qui semper est prior obligatus ut mox num. sequenti subdam. Restituente autem eo, qui primo loco debet, id est, principali, cetera minus principales causa, liberae manent à restitutione; sed restituentibus minus principalibus, debet principalis compensare his totum, quia hi successerunt loco ipsius.

4. Aio enim secundo, si accessit iussio, seu mandatum, seu coactio ad injustam actionem, iubens debet prius, exequutores verò in defectum iubentis, qui iubens debet semper, ut modò dixi, exequutoribus refarcire totum. Ita Vasq. loco cit. n. 54. & §. 56. Excipe, nisi exequutores in damno inferendo moti fuissent ex se, vel quocunque modo fuissent etiam & ipsi principales, id est, qui augebant negotium suum. Ratio dicti est, quia tunc iubens, mandans, cogens, licet non sit causa moralis damni exequens, est tamen principalis, ut ex se patet. Ratio exceptionis est, quia tunc exequutores sunt ipsi certè principales.

5. Aio tertio, si nullus fuit iubens, tunc exequutor debet prius; cetera concausa, ut palpans, consentiens, motus, & alia tenentur solum in defectum exequentis: nisi in his ceteris extaret aliquid ex furto, tunc enim ex n. 3. tenetur sine dubio illa concausa. Et quid non ha. cetera concausa, quae secundo loco debent, non debere unam priorem altera, docet Vasq. loc. cit. sed omnes pro rata juxta maiorem, minorémve influxum ad damnum datum, ad arbitrium prudentis, quem influxum, obligationemque ex influxu exurgentem, mox §. sequenti clariùs me declaratum modò promisi, de Lugo autem de iust. & in cap. 1. d. 19. 3. n. 131. distinguit aliquos casus, quando ex his concausis prior debeat, quam alia; quem, si est ortum, lege.

6. Illud hic praeterire nolo: Si fortè laesus remittit uni ex concausis, non statim censendum esse, ipsum ceteris remississe; sed esse distinguendum: Nam si remittit principali, sanè intelligitur remittere ceteris: at si remittit alicui ex causis secundariis, tunc principalis te-

netur ad restituendum totum, id est, ad maiorem restituendam ipsi laeso, & suam partem ipsi laeso. Causa verò cetera secundaria, quibus non est sum casu quo in defectum principalis debeat restituere; non obligabuntur ad totum, quia debet illa pars, de qua una ex concausis obtinuit remissio. Lege Dicast. l. 2. de restit. tr. 2. d. 4. dub. 1. & 1. cetera lina d. 737. docet, principalem tunc totum debet restituere; sed non explicat cui, domino scilicet, an remissum compartem remisso. Sed, ut dixi, si pars non esse deneganda remisso, quae remissio à domino facta est in favorem remissi, ergo ab illo laeso litas demenda non est.

De hac tenus in hoc §. dictis, lege Molin. & Dicast. ratos, ibi enim multa minutiora omnino videntur. Sed illud non est inter minutiora communiter. Dixi enim paulò antè tunc plures causas aequè quando aequalem influxum habuerunt in totum damnum. Id enim verò (ut cognoscamus quantum influxus quae damni causa restituere debet) diligentem §. sequenti explicationem exposcit.

§. VIII. Quantum singula damni Concausa restituere teneantur.

1. **P**otest primò aliquis esse causa damni, partialitate causa; Potest secundo, esse causa damni, totalitate causa; Potest tertio, esse causa damni, partialitate causa.

2. Esse causam damni partialitate effectus, est solum partem damni facere independentem à quacunque causa. Ingrederis, v.g. vincam, collecturus uvam, alij sine tuo consensu, vel adhortatione eandem ingredieris, & spoliatur: Tunc tu causa es damni partialitate effectus; tuam enim partem solum facis, & ut modò dixi, certum est ex Mol. d. 734. n. 1. tunc solum ad eam partem restituendam obligari.

3. Esse causam damni totalitate causa est, si totum damnum, id, quod duplici modo evenit per Primò, si à te sine alterius auxilio totum damnum totum vinea, verbi gratia, spoliatur, & tunc totum debet restituere, vel per alteri ignorat. Secundo, si damnum fiat cum auxilio alterius, sed ita, ut etiam sine auxilio fieret à singulis: ut si duo lethaliter horum feriant, singuli vulnus lethale infligentes; vel si consulant furtum, ita ut singulorum consilium sufficeret ad illud furtum movere: & in hoc etiam certum est ex Dicast. l. 2. de rest. tr. 2. d. 4. dub. 1. singulos debere totum damnum, si fortè alter partem sit, vel nequeat restituere, quia verè sunt causa totius propter damni.

4. Esse causam damni partialitate causa est, si totum damnum, sed cum auxilio aliorum, ita, ut quod singuli non facerent, faciant omnes. Exemplo res clarior: Si duo, verbi gratia, pondus grave fortissimè, neque forte, neque consequenter furtipere unus partem tunc singuli, causa partialis damni totius sunt, cum autem sint causa adaequata, & in hoc modo causae di damnum, difficultas est non vulgaris (quam vasq. & confusè tractatam invenies à Doctoribus) an singuli debeant restituere totum damnum, atque adeo in solidum, casu, quo alter partem suam nequit, vel non reddere; an verò satis, si partem suam restituat, suum influxum ad damnum datum, maiorem, vel minorem iudicio prudentis aestimandum.

5. Ut autem id melius decernatur, sint ha. duo regulae, saltem pro praxi probabiles, quas colligo ex quibus Doctoribus apud Dian. quos citat, sequitur de Lugo r. 1. de iust. d. 19. scil. 2. à n. 80. item ex Vasq. de rest. cap. 9. §. 1. n. 34. & Dicast. lib. 2. de rest. tr. 2. d. 4. dub. 1. dec. 2. à num. 29 lege etiam dub. 9. Prior: Quando per causam damni ita ad damnum concurrat, ut ex ipso, nulla alia causa superveniente, adhuc totum damnum, non obligabitur, nisi partem damni